

İNANÇLA İLGİLİ YARARCI VE KANITSAL NEDENLERİ TARTMA

Andrew Reisner

Çev.: Süleyman Aydın¹

ÖZET

Bu çalışmada, inançla ilgili kanıtsal ve yararçı düzgüsel nedenlerin nasıl kıyaslanacağına ilişkin makul bir açıklama getirebileceğimizi savunuyorum. Sunduğum açıklama, bir ‘iptal fonksiyonu’ kalıbında verilmektedir. Bu fonksiyon, her iki neden türünün mantıksal yapısına karmaşık nitelikler atfetmeksizin iki neden türünün hassas bir mukayesesine izin vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yararçı nedenler, kanıtsal nedenler, inancın nedenleri, iptal etme, tartma, yararçılık

Giriş

Bu çalışma, inanç nedenleri hakkında bir çalışmadır. Açık olmak gerekirse, inancın düzgüsel (kuralcı) nedenleri hakkında bir çalışmadır. İnançla ilgili düzgüsel bir neden, bir şeye inanma lehine iş gören bir nedendir. Bir kar fırtınasının olması, okulların kapanacağına inanmam için bir nedendir. Havaya bir madeni para atmış olmanız, yüzde elli olasılıkla yazı geleceğine inanmam için bir nedendir. Bu iki nedenin de ortak bir yanı vardır: her ikisi de inançla ilgili düzgüsel nedenlerdir. İnanca neden olan olgu, inancın muhtevası için kanıttır. Çoğu filozof arasında, inanç lehine kanıtsal nedenlerin inançla ilgili hakiki düzgüsel nedenler oldukları nispeten tartışmasız olarak savunulur.

İnanç lehine bir başka düzgüsel neden örneği verelim. Diyelim ki Jill, yüzde on iyileşme şansına sahip olduğu bir hastalığa yakalanmıştır. Yine diyelim ki, eğer kesin iyileşeceğine İnanırsa, iyileşme şansı yüzde on beşe çıkacaktır. Öyle yapmanın onun iyileşmesine yardımcı olması gerçeği, onun kesin iyileşeceğine

¹ Arş. Gör. Dr., İnönü Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi. *Philosophical Studies* (2008) 138:17–27. Çevirisi yapılan makalenin yayımlandığı dergiye aşağıdaki bağlantıdan ulaşılabilir:

<http://www.springerlink.com/content/r1vk3w570207k0ul/>

inanması için bir nedendir.² Bu inanç lehine kanıtsal-olmayan bir düzgüsel nedendir. Neden olan olgu inancın muhtevasının gerçekliği için bir kanıt değildir. Bu tür nedenleri inançla ilgili *yararcı düzgüsel nedenler* olarak adlandırabiliriz.

Yine de, inançla ilgili birbiriyle çelişen kanıtsal ve yararcı düzgüsel nedenler var olduğu zaman, neye inanılması gerektiğini belirlemek için makul bir kıyaslama işlevinin var olduğunu gösterdiği derecede tartışmaya katkıda bulunabilir. Bu fonksiyonun özellikle çekici bir niteliği geniş ölçüde aynı mantıksal yapıyla kanıtsal ve yararcı nedenleri parametreler olarak kabul etmesidir; inançla ilgili yararcı ve kanıtsal nedenler arasında makul bir kıyaslama, sırasıyla her bir neden türünün mantıksal yapısı üzerinde karmaşık ve farklı gereklilikler yüklemeksizin yapılabilir.

Nedenlerle ilgili hazırlayıcı adımlar

Son yıllarda inancın nedenleriyle ilgili yazılanlar serpilerek artmış durumdadır. Kullanılan terimler dizgesinin çoğu, her bir özel çalışmanın kendine özgüdür. Açıklık uğruna, inancın düzgüsel nedenlerinin basit yapısından ne anladığıma ilişkin özet bir açıklama vereceğim. Bu makalede inancın motive edici ya da etkin nedenleri diye adlandırılacak şeylerle ilgili görüş açıklamıyorum. Bunlar, kendileri sayesinde bir failin bir şeye inandığı nedenlerdir. Örneğin, zeminde çok miktarda kar olduğu için, Sam'in tropikal kuşakta olduğuna inandığını varsayalım. Tropikal kuşakta olduğuna inanmasının motive edici nedeninin zeminde kar olmasıdır demek doğrudur. Bununla birlikte, yerlerde kar olması gerçeği birinin tropikal kuşakta olduğuna inanması lehine iş görmez. Bu nedenle, Sam'in tropikal kuşakta olduğuna inanması için düzgüsel bir neden değildir. Sırf birinin bir şeye bir nedenden ötürü inanması-mesela, sırf bir şeye inanmak için birinin motive edici bir nedene sahip olmasından ötürü-ona inanmak için düzgüsel bir nedene sahip olduğunu gerektirmez. Benzer şekilde, aynı inançla ilgili çok farklı düzgüsel ve motive edici nedenler olabilir. Takvimimin bugünün Cumartesi olduğunu göstermesi gerçeği, bugünün Cumartesi olduğuna inanmam için

² Jill'in iyileşme şansının artacağı gerçeği, şayet kesin iyileşeceğine inanırsa, inançla ilgili yine kanıtsal bir nedendir: yani, şayet kesin iyileşeceğine inanırsa, Jill'in iyileşme şansının artacağı inancı.

düzgüsel bir nedendir. Yine de, Cumartesi olduğuna inansam da, takvimimden ötürü olmayabilir. Daha ziyade, her günün Cumartesi olduğuna inandığım için olabilir. Bu durumda, inanma açısından her günün Cumartesi olduğu şeklinde motive edici farklı bir nedene sahip olduğum bir şeye inanmam için takvimimin öyle olduğunu gösterdiği düzgüsel bir neden vardır.

Bir fail gerçek bir şekilde onda inanmadığında bir şeye inanmak için düzgüsel bir neden olabilir (ve bu nedenle neden ona inandığına dair motive edici bir neden olamaz). Tezgâhın arkasındaki satıcının ayağını tıkrıdatması gerçeği, onun acele etmenizi istediğine inanmak için bir nedendir. Biraz dikkatiniz dağılmış durumda ve ayak tıkrıdatmayı düşünmüş değilseniz satıcının sizin acele etmenizi istediği inancına sahip olmayabilirsiniz. Bu durumda, satıcının acele etmenizi istediğine inanmanız için düzgüsel bir neden vardır, fakat siz inanca sahip değilsiniz ve bu nedenle etken ya da motive edici nedeniniz yoktur.

İnancın düzgüsel nedenine gelince, aşağıdaki mantıksal yapıya sahip olduklarını varsayıyorum:

R. f gerçeği, bir failin b'ye, d derecesinde inanması için bir nedendir.³

R, bir gerçek, bir fail, bir inanç ve bir derece arasında bir dört konumlu ilişki verir. İnançla ilgili bir neden olma, bir gerçeğin niteliğidir ve bir fail, inanç ve bir dereceyle bu ilişkinin yerini dolduran şey, bir gerçeğin niteliğidir.

Bu ilişkideki dördüncü konum, makalenin geri kalan kısmı için özel önem taşımaktadır. Dereceyle burada, yaygın olarak bir ağırlık olarak adlandırılabilir şeyi kastediyorum. Derece ne kadar yüksek olursa, konuyla ilgili inanca inanma lehine neden taşıdığı ağırlık da o kadar fazladır. Bunun, inançla ilgili her bir münferit nedenin derecelerini bileştirmek suretiyle, bir inanç için ne kadar toplam neden derecesinin var olduğunun belirlenebileceğini söylemek olmadığına dikkat ediniz. Bir inançla ilgili

³ Bu formülasyon, John Skorupski tarafından kullanılan bir formüle çok benzerdir. O, burada sunulandan çok daha karmaşık mantıksal bir yapı temin eder nedenlerle ilgili olarak. Bkz. *Topoi I*'deki Bagnoli C, Usberti G (editörler)'nin Meaning, Justification and reasons adlı çalışmasındaki Skorupski JM (2002) The ontology of reasons yazısı.

toplam neden derecesini bulma harekâtı oldukça karmaşık olabilir. Şimdilik o sorunla ilgili genel her hangi bir şey söylemeyeceğim.

İnancın nedenleriyle ilgili dereceler hakkında son olarak iki gözlemde bulunmak istiyorum. Birincisi, burada kullandığım şekliyle, 'derece', inançların bir niteliğine değil, nedenin ağırlığına göndermede bulunmaktadır. Belirli bir önermeye verdiğimiz güven miktarını kastettiğimiz inanç derecelerinden söz edebiliriz. Bu makalenin amaçları doğrultusunda, elimden geldiğince yalnızca inanç üzerinde düşünüyorum. Sonuçlar, bir inanç dereceleri sınıflandırma cetveline çevrilebilir. İfade kolaylığı için daha basit bir model benimsiyorum. İkinci gözlem, inançla ilgili hem kanıtsal hem de yararçı nedenler derecelere sahip olsalar da, bir gerçeğin bir inanç lehine belirli bir derecede hangi açıdan bir neden olarak iş gördüğü, inançla ilgili kanıtsal ve yararçı düzgüsel nedenler durumunda oldukça farklı olacaktır. İnançla ilgili yararçı nedenler durumunda, bir gerçek, şayet sizin için ona inanmak daha iyiye, bir şeye inanma lehine daha güçlü olarak iş görür. İnançla ilgili kanıtsal nedenler durumunda, bir gerçek, şayet inancın muhtevası açısından daha güçlü bir kanıtta, bir şeye inanma lehine daha güçlü olarak iş görür.

Kanıtsalcılık, Yararçılık ve Karma Görüş

Bu bölüm, makalenin kalan kısmında göndermede bulunulacak bir örneği tanıtmaktadır. Örnek tanıtıldıktan sonra, inancın düzgüsel nedenleriyle ilgili üç farklı kuramın bu örneği ne şekilde değerlendireceğiyle ilgili bir tahlil vardır. İlk kuram kanıtsalcılıktır. Kanıtsalcılık inancın yalnızca kanıtsal nedenleri olduğu görüşüdür. İkinci görüş yararçılıktır. Yararçılık, inancın yalnızca yararçı veya iyilik-temelli nedenleri olduğu görüşüdür. Sonuncu görüş, inançla ilgili hem yararçı hem de kanıtsal nedenlerin var olduğunu savunan karma görüştür.

Buradaki örnek Jones'le ilgilidir. Jones, kendisi genç bir çocukken, o vakitler Rusya kontrolündeki doğup büyüdüğü yer olan Grodno'yu terk eden bir aileden gelmektedir. Şu anda Jones bir yetişkindir, dünya değişmiştir ve Grodno artık Polonya'da değildir, fakat Beyaz Rusya'nın bir parçasıdır. Dünya olaylarını takip etmeyen Jones, doğum gününde kendisine bir atlas verilinceye dek bu sınır değişikliklerinin farkında değildir. Doğduğu mem-

leketinin artık yerel Polonya'sı içinde olmadığını öğrenmenin şoku ve üzüntüsüyle Jones derin bir depresyona düşer. Onun tek iyileşme umudu, Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğu inancına sahip olmamasıdır.

Jones'in neye inanması gerekmektedir? Kanıtsalcılığa göre, Jones'in, Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inanması gerekmektedir. Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna ilişkin karşı konulamaz düzeyde kanıt vardır. Jones'in yeni atlası Grodno'yu Beyaz Rusya içinde konumlandırmaktadır, diğer çağdaş atlaslar onu orada konumlandırmaktadır, önceki SSCB ile ilgili coğrafya metinleri Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğunu söylemektedirler, vs. Diğer taraftan, Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna karşı çok az kanıt vardır. Kanıtsal nedenleri tartacak olursak, Jones'in, Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inanması için çok neden vardır, orada olduğuna inanması gerekir.

Karşılaştırma suretiyle, kanıtın önerdiğinin gerçek olduğuna inanmanın genel olarak biraz yarar taşıması durumu hariç, yararcılık, kanıtın ağırlığının nerede olduğuyula ilgilenmeyecektir.⁴ Yararcının birincil ilgisi, Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inanmada veya inanmamada daha fazla yararın olup olmadığını belirlemek olacaktır. Örneğin, bir yararcı, Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inanmamakla Jones'in elde edeceği mutluluğu, yanlış inanca sahip olmakla maruz kalacağı zararla karşılaştırabilir. O zarar, bir bardaki sohbet esnasında, Grodno'nun nerede olduğunu hakiki bir şekilde bilmeye ihtiyaç duyan birine yanlış bir yanıt vermek suretiyle Beyaz Rusya'nın coğrafyasıyla ilgili bir soruyu yanıtlama gücünden yoksun olmayı ve benzer şeyleri içerebilir. Bu gerçekleri tartmak suretiyle, Jones'in inanması gereken ve inanmaması gereken şeyler, onun şu ya da bu kanıtsal durumda olmasından kaynaklanacak yarar miktarına bağlıdır.

Karma görüş, inançla ilgili hem kanıtsal hem de yararcı nedenlerin var olduğunu kabul eder. Karma görüşe göre, kanıtlar Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inanma lehine iş görmek-

⁴ Bu görüşün klasik yararcılıktan farklı olduğuna dikkat ediniz, çünkü bu inanç için hangi tür nedenlerin var olduğuyula ilgili bir kuramdır, gerçekliğin doğasıyla ilgili değil.

tedir. Ve her ne kadar kanıtsal-olmayan başka nedenlerden bazıları da Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inanma lehine ağırlık oluştursa da, çoğu aksi yönde ağırlık oluşturmaktadır. Karma görüşe göre, Jones'ın inanması için her şey dâhil toplam ne kadar nedenin olduğunu söylemek, inançla ilgili kanıtsal ve yararçı nedenlerin ne şekilde kıyaslanacağına dair bir açıklamayı gerekli kılacaktır.

Kanıtsalcılık ve yararçılık, karma görüşte olmayan önemli bir özelliği paylaşmaktadırlar: her ikisi de, inancın nedenleriyle ilgili sadece tek bir düzgüsel nedenin var olduğu varsayımı üzerine çalışmaktadırlar. Kanıtsal düşüncelerin ne şekilde tartılacağıyla ilgili mükemmel bir kuramda olabileceği gibi, yararların nasıl tartılacağına dair mükemmel bir kuram karmaşık olmaya mahkûm olsa da, kanıtsal düşüncelerin kanıtsal düşüncelere ve yararın yarara karşı tartılabileceği görüşüyle ilgili sezgisel bir şeyin var olduğunu göstereceğim. Her şey göz önüne alınırsa, karma görüş nezdinde neye inanmak gerektiğini değerlendirme, sezgisel olarak bulanıklıktan uzak gözükmemektedir. Kanıtsal düşüncelerin yararlar karşısında ne şekilde tartılacağı doğrudan açık değildir.

Bu makalenin kalan kısmı, inançla ilgili kanıtsal ve yararçı nedenlerin ne şekilde ilişkilendirileceğini açıklamaktadır. Açıklama tamamen biçimseldir ve birinin ne kadarı diğerini bastırmak veya alt etmek için yeterli olduğu hakkındaki müstakil sorulara çözüm önermemektedir. İnançla ilgili kanıtsal ve kanıtsal-olmayan nedenlerin birbirleriyle ne şekilde ilişkili olduklarını açıklığa kavuşturmada, makalenin kalan kısmı, kolayca anlaşılabilen benzer yapısal ilişkiler var olduğunda, bir birine benzemeyen diğer neden türlerini de bir birleriyle karşılaştırmak için bir şablon sunmaktadır.

İnanma gerekliliği ve inanma nedeni

İnanç için kanıtsal nedenlere dayalı olarak neye inanmak gerektiğiyle yararçı nedenlere dayalı olarak neye inanmak gerektiği arasında açık bir çelişkinin olduğu bir örneği tartıştıktan sonra, gerekliliklerin ve nedenlerin ilişkilendirilme şeklinin bir niteliğini anlamak önem arz etmektedir. Gerekliliklerle nedenler arasındaki farkı vurgulayarak başlayabiliriz. Bir nedeni, bir *gittiği yere kadar* neden olarak görmek çok çekici olabilir. Bir *gittiği ye-*

re kadar gereklilik, aynı kuvvetle karşı koyan gereklilikler olmadığı sürece geçerlidir. Eğer aynı kuvvette karşı koyan *gittiği yere kadar gereklilikler* varsa, bu durumda birinci *gittiği yere kadar gerekliliğin* diğerleri karşısında tartılması gerekmektedir.

Bir *gittiği yere kadar gereklilik*, başka *gittiği yere kadar gereklilikler* olmadıkça, *gittiği yere kadar gerekliliğin* inanmak gerektiğini söylediği şeye inanmak gerektiğini söyler. Nedenleri *gittiği yere kadar gereklilikler* olarak alırsak, şayet p'ye inanmak için bir nedene sahipseniz ve p'ye inanmamak için bir nedene sahip değilseniz ve p'nin tersini gerektiren bir şeye inanmak için bir nedene sahip değilseniz, bu durumda p'ye inanmanız gerekmektedir. Belki p'nin tersine inanmayı destekleyen, başka nedenler hazırken, bu durumda p'ye inanmak için bir tane *gittiği yere kadar gereklilik* vardır ve bir tane p'nin tersine inanmak için *gittiği yere kadar gereklilik* vardır. Her şey göz önüne alınırsa, p'ye mi yoksa p'nin tersine mi inanmak gerektiğini bulmak için p'ye ya da p'nin tersine inanma (veya bilinemezci kalma) nedenlerini tartmak gerekir.

John Skorupski iki farklı neden operatörünün var olduğunu tartışır.⁵ Birisi neden operatörü ve diğeri yeterli neden operatörüdür. Skorupski'nin görüşüne göre, bu gece yağmur yağacağına inanmam için bir neden olabilse de, bu gece yağmur yağacağına inanmam için yeterli bir neden olmayabilir. İnanmaya yeterli bir neden olması için, bir şeye inanmak için yeterli neden olmak zordadır. Bu görüşe göre, inançla ilgili nedenler *gittiği yere kadar gereklilikler* olarak görülemezler. P'ye inanmamak için ya da p'nin tersine inanmak için nedenler olmadığı zaman bile, p'ye inanmak için bir neden olması, otomatik olarak p'ye inanmak için yeterli nedenin var olmasını sağlamayacaktır. Tartma mecazını kullanacak olursak, diğer tarafta hiç bir şey olmadığı zaman bile, gerekliliğe doğru dengeyi bozmak üzere bir nedenin belirli bir ağırlıkta olmak zorunda olacağı şekilde denge terazisi önceden doldurulmuştur diyebiliriz.

Ne yapmak, neye inanmak, ne hissetmek, vb gerektiğini belirlemede, tartmanın kullanımı tüm durumlarda uygulanabilir değildir. Çok yaygın olarak nedenleri tartılabilir olarak düşünsük

⁵ Skorupski (2002).

bile, içinde nedenlerin her zaman tartmayla uzlaşmayacağı durumlar vardır. Belirli koşullarda, başlangıç olarak tartma için namzet olabilmiş nedenler alakasız olmaya başlayabilirler. Bazen belirli nedenlerin başka nedenlerin huzurunda susturulduğu veya alt edildiklerini söyleriz. İnançla ilgili kanıtsal ve yararçı nedenler durumunda susturma veya alt etme benzeri bir şeyin meydana geldiğini kanıtlamaya çalışacağım. Yararçı nedenler yeterince güçlü olduklarında, neye inanmak gerektiğini belirlemede kanıtsal nedenler bir rol icra etmeye bütünüyle son verirler.

Jones durumuna geri dönersek, kendisinin erişebileceği tüm kanıtsal nedenler Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inanmasını gerektirecektir. Yararçı nedenler, Jones'ın Grodno'nun Beyaz Rusya'da olmadığına inanması gerektiğini anlatmaktadır. Kanıtsal nedenlerin işaret ettiği şeyle yararçı nedenlerin işaret ettiği şey arasındaki anlaşmazlığı çözenin doğru yolu tartmaysa, problem şu şekilde düzenlenecektir. Bazı C koşulları altında kanıtsal nedenlerin yararçı nedenleri bastırıldığını varsayalım. Dolayısıyla her şey göz önüne alınırsa, Jones'ın, Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inanması gerekir. Eğer kanıtsal ve kanıtsal-olmayan nedenler bir birlerine karşı tartılabilir durumdaysalar, ağırlık Jones'ın kanıtsal nedenlerle uyumlu olarak inanması gerektiği şeye doğru kayar. Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğunu söyleyen, haritalardan, atlaslardan ve coğrafya kitaplarından ortaya çıkan ikna edici kanıtsal nedenlere sahiptir. Grodno'nun Beyaz Rusya'da olmadığına Jones'ın inanması için bazı yararçı nedenler olsa da, Jones'ın, Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inanmaktan ötürü çekeceği acı çok hafif olacaktır.

Şimdi, içinde yararçı nedenlerin C'de olduğundan daha güçlü olduğu başka bir takım D koşullarını düşünelim. Burada Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inanma Jones'ı öylesine derinden alt üst ediyor ki makul bir şekilde hayatını yönetemez hale geliyor. Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inandığı müddetçe, işsiz, depresyonda ve ailesine bakamayacak durumda kalacaktır. Diğer taraftan, Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inanmadığında, tekrar mutlu olacak ve ilerleyecektir. Tartışmanın hatırına varsayalım ki D koşullarında, yararçı nedenler çok az bir farkla kanıtsal nedenleri bastırmaktadır. Dolayısıyla, şayet Doğu Avrupa konusunda dünyanın önde gelen otoritesi tarafın-

dan kendisine Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğunun anlatılması gibi koşullarda Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inanması için yeni bir kanıtsal neden üreten bazı değişiklikler meydana gelirse, bu durumda denge kolaylıkla tekrar, Jones'ın, Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inanması gereken bir duruma doğru kayabilir. Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğu inancına sahip olmamanın bazı yeni yararları ortaya çıkabilir. Belki Jones, Grodno'nun Beyaz Rusya'da olduğuna inanmadığı için işvereninden bir ödül alacaktır ve bu yeni yarar, her şey göz önüne alınmış gerekliliği, tekrar yararcı nedenlerin lehine ağırlık oluşturduğu şeye doğru eğmek için yararcı nedenlerin ağırlığına ilave ağırlık katacaktır.

Nedenler dengesinin bu şekilde ileri geri hassas kaymaları, içinde kanıtsal ve yararcı nedenlerin bir birlerini etkiledikleri durumu zapt etmede başarısız olur. Bir kez yararcı nedenler bir rol icra etmeye başladığında, inanılması gereken şey, kanıtsal neden miktarındaki küçük değişimlere karşı tartma görüşü üzerinde aşırı derecede duyarlıdır. Daha az duyarlı bir kıyaslama mekanizması gerekir. İnançla ilgili kanıtsal ve kanıtsal-olmayan nedenlerin ne şekilde ilişki içinde olduklarını tahlil etmek için bir örneğe bakmak yararlı olacaktır. Bir basket oyuncusu olan Smith, serbest atışlarda şansı olarak inandığından %5 daha az başarılı olma şansına sahiptir. Bu talisiz durumdadır çünkü sınırları gerilmektedir ve özgüveni düştükçe hatasızlık seviyesi de düşmektedir. Geçmişte bu, Smith için önemli bir sorun olmamıştır, çünkü kendisinin atmış olduğuna inandığından daha düşük bir yüzdeyle attığını bilmiyordu.

Maalesef, Smith bir serbest-atış yapma şansının, olduğuna inandığından her zaman %5 daha düşük olduğunun farkına vardığında, bir serbest atış başarma şansının %0 olduğuna inanması gereken bir durum söz konusu olacaktır. Çünkü ne zaman bir serbest atış yapma şansı ile ilgili bir inanca ulaşırsa o zaman yüzdelik dilimden %5 çıkaracaktır. Serbest atış yüzdesiyle ilgili inancını daha düşük bir sınıra, bu durumda %0, ulaşınca dek bunu yapmayı sürdürmek zorunda kalacaktır. Oyunun sonucunun onun serbest atışlarından birini başarmasına bağlı olarak serbest atış çizgisinde duran Smith için bu durum talihsizliktir.

Bir basketbol oyuncusu olmaya ilaveten Smith'in bir kumarbaz ve insanları seven biri olduğunu varsayalım. Takımının kazanacağına çok az şans tanıyanlara karşı büyük bir bahis oynamıştır. Eğer bahsi Smith kazanırsa tüm hâsılatı hayır kurumlarına bağışlayacaktır. Eğer Smith, serbest atışlarda başarılı olma şansı ile ilgili inancını yalnızca kanıtsal nedenlere dayandırarak oluşturursa, kesinlikle kaybedecektir, sonucunda birçok insan onun bağışının kayboluşu dolayısıyla acılarını dindirmede başarısız olacaktır. Kendine duyduğu güven kanıtla haklı çıkarılamayacak olsa bile, şayet serbest atışı başaracağı konusunda kendisinden emin olursa, bu durumda iki serbest atıştan en azından birini başarmayla ilgili daha iyi bir şans elinde tutarak takımını oyunu kazanacak bir konuma koyar. Bu koşulda bir basket oyununu kazanmaktan çok daha fazla önem taşıyan bir şey risk altında olduğu için, öyle gözüküyor ki karşı konulmaz şekilde güçlü yararçı nedenler karşısında hiçbir kanıtsal neden koleksiyonu anlamlı olmayacaktır. Şayet iş görecektir tek şey olmadıklarını hissederseniz, kanıtsal nedenler, bu koşullar altında Smith'in inanması gereken şeyi belirlemede kuvvetlerini tamamen kaybedecektirler.

Şayet örnekte bazı değişiklikler yaparsak, bir kez susturduklarında, kanıtsal nedenlerin artık önemli olmaya son verdikleri açıkça görülür. Serbest atışlarını yapmak üzere olmasından kısa bir süre önce, bir çalıştırıcının, kendisine serbest atış yüzdesinin %55 olduğunu açıklayan bir antrenman çizelgesi göstermek üzere sahaya koştuğunu varsayalım. Bundan kısa bir süre sonra, bir başka çalıştırıcı, sadece bu sezon değil son üç yıldır yüzdesinin % 55 olduğunu Smith'in dikkatine sunar. Yine bir başka çalıştırıcı Smith'in oynamış olduğu tüm oyunlarla ilgili bir bilgisayar analizi getirir ve bu analiz serbest-atış çizgisinden Smith'in %55 attığını söylemektedir. Tüm bu yeni kanıtlar, acı çekenlerin acısını dindirmenin yararlarından türetilen nedenler karşısında, Smith'in inanması gereken şeyi belirlemede önem taşıyor gözükmemektedirler.

Diğer taraftan, serbest atışları başarmanın yararları büyük ölçüde düşecek olsa, Smith'in serbest atışları kesin başaracağına inanmasının yararları da düşecektir. Bu durumda, kanıtsal nedenler tekrar iş başına dönmeyecekler, fakat aynı zamanda bütününü iş gören tek nedenler olacaklardır. Kanıtsal nedenler,

ancak yararlı nedenler belirli bir ağırlığın altında oldukları zaman devreye girerler, fakat bir kez yararlı nedenlerin ağırlığı yeterli olduğunda bütünüyle işe yaramazlar.

Kanıtsal ve yararlı nedenlerin basit bir tartma işlemiyle kıyaslanabileceği görüşüne karşı ilave bir düşünceyi sunalım şimdi. Kanıtsal nedenler sabit bir ağırlıklar aralığına sahiptirler. Bir önermeye 1 olasılığını veren kanıt, bir şeye inanma için maksimum kanıtsal neden miktarını temin eder; bir önermeye 0 olasılığını veren kanıt, ona inanmamak için maksimum kanıtsal neden miktarını temin eder. Culver City’de olmanız, kesin olarak Los Angeles bölgesinde olduğunuz anlamına gelir. Hiçbir ilave kanıt ya da o konuyla ilgili başka epistemik düşünceler, Los Angeles Bölgesi’nde olduğunuza inanmak için size ilave neden vermez. California’daki Santa Monica’nın Doğusu’na üç mil uzaklıkta olduğunuzu keşfetmeniz, örneğin, her ne kadar Santa Monica’nın Doğusu’na üç mil uzaklıkta olmak kesinlikle Los Angeles Bölgesi’nde olmak için yeterli bir koşul olsa bile, Los Angeles Bölgesi’nde olduğunuza inanmanız için daha fazla kanıtsal neden temin etmez.

İnançla ilgili kanıtsal nedenlerin bu özelliği, onları inançla ilgili yararlı nedenlere karşı tartmayı biraz tuhaflaştırmaktadır. Bir şeye inanmanızın gerekip gerekmediği, inançla ilgili kanıtsal nedenler vasfıyla, inanmanız için daha çok hangi nedenin veya en çok hangi nedenlerin var olduğu meselesi değildir, bir şeye inanmanız için yeterli nedenin var olup olmadığı meselesidir. Bunun aksine, inançla ilgili yararlı nedenler vasfıyla, inanmanız gereken şey, inanmanız için en çok hangi nedenin var olduğunun bir işlevidir sadece.

Aksi yönde yararlı nedenler olmadığında, bir şeye inanmak için en küçük yararlı bir neden miktarı bile, yararlı nedenler vasfıyla, inanma için var olan o en küçük şeye inanmanız gerektiğini zorunlu kılar. Bunun, her şey göz önüne alındığında, inanmak için küçük bir yararlı neden miktarı var olmasından dolayı, bir şeye inanmak gerektiğini söylemek olmadığını belirtmek önemlidir.

İlke olarak, yararlı dayanaklar üzerinde bir şeye inanmada sizin için ne kadar çok neden var olsa da, her zaman daha fazla neden olabilir. X’e inanmam için birinin bana 10\$ önermesi, be-

nim x'e inanmam lehine yararçı bir nedendir. Şayet bir başkası x'e inanmam için ilave bir 10\$ daha önerse, bu durumda x'e inanmam için daha fazla neden vardır. X'e inanmam için daha fazla para önerileri gelirse, x'e inanmam için git gide daha fazla nedenim olur. Oysa kanıtsal neden, derecesi 1'de son bulan bir üst limite sahiptir, bir şeye inanmak için ne miktarda yararçı nedenin olabileceği üzerine konacak açıkça benzer bir üst limit yoktur.⁶

Kanıtsal ve yararçı nedenler arasındaki bu simetrisizlik, tam olarak neyin tartıldığı sorusunu önemli kılmaktadır. Yararçı nedenler karşısında kanıtsal olanlar bir denge-terazisi tavrında mı tartılmaktadır? Öyle gözüküyor ki konuyla alakalı sorun, doğrudan yararçı nedenden çok kanıtsal nedenin olup olmadığı sorunu değil, daha ziyade birinin gerektirdiğiyle diğerinin gerektirdiği uyumsuz olduğunda, kanıtsal nedenlerin gerektirdiğine mi yoksa yararçı nedenlerin gerektirdiğine mi inanmak gerekip gerekmediği sorundur. Bir başka şekilde ifade etmek gerekirse, sorun, ikisi çeliştiğinde daha fazla kanıtsal veya yararçı neden olup olmadığına dair bir kıyaslama sorunu gibi gözükmemektedir, kanıtın inanmayı gerektirdiği şeye mi yoksa yararçı düşüncelerin inanmayı gerekli gördüğü şeye mi inanmak gerekmektedir sorunu gibi gözükmemektedir mesele.

İnançla ilgili kanıtsal ve yararçı nedenleri kıyaslama

Bu bölüm inançla ilgili kanıtsal ve yararçı nedenleri kıyaslama için bir model sağlamaktadır. Model Smith örneğindeki ifadelerle verilecektir. Model, her şey göz önüne alındığında neye inanmak gerektiğini belirlemede inançla ilgili yararçı nedenler yeterince güçlü olduklarında inançla ilgili kanıtsal nedenlerin sessiz kaldıkları ve aksi takdirde inançla ilgili yararçı nedenlerin sessiz kaldıkları varsayımı üzerine inançla ilgili kanıtsal ve yararçı nedenleri kıyaslamaktadır.

Burada formül edilişi içinde, serbest-atış durumunda epistemik ve epistemik-olmayan nedenleri kıyaslayan model,

⁶ Bunun teorik bir husus olması amaçlanmaktadır. Evrende bana verilecek ne kadar para olduğu üzerinde ya da yapılacak ne kadar iyilik olduğu üzerinde mümkün sınırlar olabilir, fakat bunlar inançla ilgili yararçı neden derecesine teorik üst sınırlar değildirler.

‘Smith’in her iki serbest-atış girişimini kesinlikle başaracağına inanma gereği’ ve ‘Smith’in her iki serbest-atış girişimini kesinlikle başaracağına inanmama gereği’ şeklinde iki değer üzerine eşlenmiş, $\{x, y\}$ şeklindeki, iki savı kabul eden bir fonksiyondur. X’i, Smith’in serbest-atışı kesin başaracağına inanmayla ilgili kanıtsal nedenlerinin ağırlığı olarak alalım. Y’yi de Smith’in serbest-atışı kesin başaracağına inanmayla ilgili yararçı nedenlerinin ağırlığı olarak alalım.

X ve Y, hem olumlu ve olumsuz hem de sıfır değeri alsınlar. X’le ilgili değer olumlu olduğunda, bu durumda kanıtsal nedenler Smith’in serbest-atışı kesin başaracağına inanma lehinedir. X’le ilgili değer olumsuzken, bu durumda kanıtsal nedenler Smith’in serbest-atışı kesinlikle başaracağına inanma aleyhinedir. Eğer x’le ilgili değer sıfırsa, bu durumda kanıtsal nedenler, Smith’in serbest-atışı kesin başaracağına inanmanın ne lehinedir ne aleyhinedir.

Y’yle ilgili değer olumlu olduğunda, bu durumda yararçı nedenler Smith’in serbest-atışı kesin başaracağına inanma lehinedir. Y’yle ilgili değer olumsuz olduğunda, bu durumda yararçı nedenler, Smith’in serbest-atışı kesin başaracağına inanma aleyhinedir. Eğer Y’yle ilgili değer sıfırsa, bu durumda yararçı nedenler Smith’in serbest-atışı kesin başaracağına inanmanın ne lehinedir ne aleyhinedir. Bu durumda bir olumsuz y^7 sayısı ve olumsuz olmayan x^* ve y^{*8} sayıları vardır, öyle ki:

Eğer $y < y < y^*$ ise, bu durumda eğer $x > x^*$ ise, Smith, Smith’in serbest atışı kesin başaracağına inanması gerekir ve eğer $x \leq x$ ise, Smith, Smith’in serbest-atışı kesin başaracağına inanmaması gerekir. Eğer $y \leq y$ ise, Smith, Smith’in serbest-atışı kesin başaracağına inanmaması gerekir. Eğer $y \geq y^*$ ise, bu durumda Smith, Smith’in serbest-atışı kesin başaracağına inanması gerekir.⁹

Eğer y’nin üst ve alt eşikleri için konan uygun yüksek değerler varsa, bu tür iptal fonksiyonu, neye inanmak gerektiğiyle

⁷ Y alt eşik

⁸ X* ve Y* üst eşikler

⁹ Bu fonksiyonun formüle edilmesinde bana yardımlarından ötürü John Broome ve David Reisner’e müteşekkirim.

ilgili olarak yalnızca kanıtsal nedenleri düşündüğümüz bir durum oluşturur. Bununla birlikte, belirli bir önermeye inanmanın çok kötü ya da çok iyi olduğu anlaşılacak olursa-yani, eğer y'nin değeri, sırasıyla üst ve alt eşiklerinden yukarıda veya aşağıda olursa- bu durumda kanıtsal nedenler artık işe yaramazlar. Önem taşıyan tek nedenler yararçı nedenler olur.

Bu iptal fonksiyonu, şayet karma görüş onaylanırsa, kanıtsal ve yararçı nedenlerin ne şekilde kıyaslanabileceğiyle ilgili önemli bazı özellikleri zapt eder. Belirli koşullar altında hem kanıtsal hem de yararçı nedenlerin sessiz kalışını açıklar; eğer kanıtsal nedenleri düşünmek zorunluysa, bu durumda yararçı nedenleri düşünmek zorunlu değildir veya tam tersi. Ayrıca, karmaşık olanı tartma ve eğmenin anlamını da açıklar-yararçı nedenlerin bir takım ilave gücü, dengeyi tamamen yararçı nedenlere doğru eğebilir ve yararçı ağırlığın biraz güç kaybetmesi, dengeyi çabucak tekrar kanıtsal nedenlerin düşünülmesine doğru eğilmesine neden olabilir. İptal fonksiyonunun, yalnızca yararçı nedenlerin gücüne dayalı olarak neye inanmak gerektiğini kanıtsal nedenlerin mi yoksa yararçı nedenlerin mi belirlediğini belirliyor olması gerçeği, basit tartma açıklamasıyla akalalı aşırı hassaslığın temel unsurunu, kanıtın gücündeki küçük değişikliklerin yararçı nedenleri uygunsuz bir şekilde susturabilmesini, yaşıttırır.

İyilik lehine sabit ve değişken aralıklar

Karma görüşün iptalci yorumunda, esasen sahip olduğumuz şey, bir takım normal koşullardır (yararçı nedenlerin ağırlığı lehine belirli bir değerler dağılımı), altında belirli bir durumda neye inanmamız gerektiğini belirlemede yalnızca kanıtsal nedenlerin önem taşıdığı normal koşullardır. Kanıtsal nedenlerin ağırlığının değeri, menzil eşiklerine eşit ya da onların dışında olduğunda, bu durumda neye inanmak gerektiğini belirlemede yalnızca yararçı nedenler önem taşımaktadır. Eğer karma görüşü ve iptal fonksiyonunu benimseyecek olursak, y'nin alanının ne şekilde sabitleneceği hakkında bir şey söylenmesi gerekir. Y için sabit bir alan var mıdır ya da söz konusu alan, her bir vaka temelinde değişir mi? Eğer her bir vaka temelinde değişirse, neden değişir? Smith örneğini, aynı biçimde bir başka örnek karşısında kıyaslandığını düşünün. Jane, potansiyel olarak ölümcül bir has-

talıkla hastanede yatmaktadır. Hayatta kalmasıyla ölmesi arasında çok yakın bir dengedir. Hastalığından kurtulmak için Jane elde edebileceği tüm yardıma gereksinim duymaktadır. Jane'in yapabileceği bir şey, hastalığı kesin atlatacağına inanmaktır. Olumlu bir tutuma sahip olmak onun bağışıklık sistemini destekleyecek ve böylece hayatta kalma şansını artıracaktır. Smith gibi, arzuladığı bir sonuç hakkındaki Jane'in inancı sonucun gerçekleşmesi olasılığını etkileyecektir.

Hayatının risk altında olduğu göz önüne alınırsa ve öyle yapmanın olumsuz sonuçlarının olmamasından ötürü, öyle gözükmüyor ki, kanıtlar çok emin olmaması gerektiğini anlatsa da, Jane'in hastalığını kesin alt edeceğine inanması gerekir. İptal fonksiyonu açısından, y, alanın üst eşliğinin üzerinde olacaktır-yani, y'nin üst ve alt eşikleri çok uzakta olduğunda, kanıtsal nedenlerin önem taşıması için yararlı nedenler kesin hayatta kalacağına inanması lehine çok şiddetli bir şekilde ağırlık oluştururlar.

Şimdi Smith örneğinin biraz değiştirilmiş bir modelini düşünelim. Smith şampiyonluk için oynamıyor, fakat yerine bir arkadaşıyla yaptığı bir bahis üzerine serbest atışlar yapıyor. Smith, serbest-atışlardan her ikisini de yaparsa lezzetli öğlen yemeğini ücretsiz yiyecek, fakat kaybederse arkadaşının öğlen yemeğini ısmarlamak zorunda kalacaktır. Smith'in serbest-atış yapma kabiliyeti öncekiyle aynıdır ve aynı epistemik durum içindedir. Smith'in, kanıtsal nedenleri saymayarak yararlı nedenleri kabul etmek suretiyle her iki serbest-atışı yapacağına kesin inanması gerekir mi?

Eğer iptal fonksiyonunu ve karma görüşü kabul eder ve Smith'in serbest-atışların her ikisini kesin başaracağına inanmamız gerekirse, bu durumda iki durumda birine teslim olmuş durumdayızdır. Ya, y'nin normal alanının sabitlendiğini veya çok dar olduğunu (çünkü bedava bir öğlen yemeğiyle son bulacak bir şey normal olarak çok güçlü bir neden değildir) düşünüyoruz veya y'nin alanının değişken olduğunu düşünüyoruz.

Tüm durumlarda y'nin alanının sabit ve dar olduğunu kabul etmenin sonucu, kanıtsal nedenlerin tüm koşullarda yararlı nedenler tarafından kolayca geçersiz kılındığıdır. İptal görüşünün bir avantajı, kanıtsal nedenlerin sıra dışı koşullarda inançla ilgili

tek nedenler olarak hükmetmelerine saygı duymuş olmasıdır. Y'nin normal değerler alanı aşırı dar olduğunda, 'normal' kelimesi, onu oldukça ender kılma konusunda, bu tür dar bir koşullar alanını tasvir etmeye başlar.

Bu da değiştirilmiş Smith örneğiyle ilgili olarak bizi iki tercihle baş başa bırakır. Ya kanıtsal nedenlerin gerektirdiği gibi, başaracağı konusunda emin olmaması gerektiğini söyleyebiliriz veya bir değişken alanlı fonksiyon modeli benimsememiz gerekir. Şayet Smith'in başaracağından emin olmaması gerektiğini kabul etmezsek, bu durumda değişkenlik hipotezini düşünmeye zorlarız. Bu görüşe göre, y'nin eşiklerinin alanı koşullara göre değişecektir. Doğru alanı belirlemek için tatbik edilebilecek biçimsel bazı kümelerin, çözüm yolunun olduğu açık değildir. Daha ziyade her bir vakayı değerlendirmeyi gerektiren müstakil bir sorundur.

İptal ve tartma arasındaki benzerlikler ve farklar

İptal görüşü ve tartma görüşünü, düzgüsellüğün mantıksal yapısındaki derin bir farkın yansıması olarak okumak çok caziptir. Bu okuma doğru olabilir. Normal tartma işlemlerine bağımlı olmayan bir gerekliliğin gerçekten var olması iptal görüşüyle tutarlıdır. Yine de hadisenin böyle olması gerekmez. İnançla ilgili kanıtsal ve yararçı nedenler arasında bir iptal ilişkisinin olduğunu kabul etmek için temel neden, tüm düzgüsel işlemlerin tartmaya konu olmamasıdır. Belirli gereklilikler, özellikle rasyonel gerekliliklerle türetilenlerden bazıları (mesela, çelişkilere inanmamak gerektiği gibi) bir şey yapmak için en fazla nedene sahip olmanın sonucu gibi gözükmezler. Rasyonelliğin gerektirdiği şeyi yapmanın gerekliliği, varsayılan konum olarak gözükmektedir. Rasyonel olmamanın gerektiği sıra dışı koşulların (irrasyonel olmadıkça eğer dünya son bulacaksa) var olması mümkündür, fakat onların istisnalar olmaları gerçeği, rasyonel olarak gerekli olanı yapma gereğinin kendisi için kural olduğu derecenin altını çizer. Genel olarak rasyonel olup olmamayı tartma gereği hissetmiyor olmamız bir kolaylık sorunundan daha fazla bir şeydir.

Yine de, kurallara bakılırsa, iptali, bir tartma işlemi olarak yorumlayabiliriz hala. Eğer öyle yaparsak, şu şekilde yaparız. İnançla ilgili kanıtsal ve yararçı nedenler durumuna geri dönelim. İptal fonksiyonunun kendisi her hangi bir metafizik kesin karara sahip değildir, bu durumda o yalnızca kanıtsal ve yararçı

nedenlerden, 'Smith'in, serbest-atışı başaracağına inanması gerekir' ve 'Smith'in, serbest-atışı başaracağına inanmaması gerekir' şeklindeki değerlere dönük bir eşleştirme sunmaktadır. Eşleştirmenin neden geçerli olduğu ayrı bir sorundur. Geçerli olabilmesinin bir nedeni, belirli bir metafizik gerçekliği yansıtmasıdır- iptali mümkün, tartma-yapmayan gereklilikler vardır (bu durumda gereklilikler, kanıtsal gerekliliklerin ağırlığından ortaya çıkan gerekliliklerdir) ve onlar şu ya da bu koşullar altında çürütülebilirler. Veya o, tartmayla ilgili bazı gerçekleri yansıtabilir.

Tartma yorumunda, iptal fonksiyonunu şu şekilde okuyabiliriz. Kanıtsal nedenleri inanmamızı söylediği şeye inanmak için R çok nedeni vardır. R, ikinci derece bir nedenle ilgili bir güç derecesidir, kanıtsal nedenlerin inanmamızı söylediği şeye inanma nedenidir. Şimdi, bazı kanıtsal-olmayan (yani yararlı) temelde bir şeye inanmak için, R+1 derecesinde aynı kuvvetle karşı koyan nedenlere sahip olmanız gerekir. Keyfi olarak, kanıtsal nedenlerin inanmamızı söylediği şeye inanmak için 5 ağırlığında bir nedene sahip olduğumuzu varsayalım. Kanıtsal nedenlerin inanmamız gerektiğini söylediği şeye inanmak için sahip olduğumuz nedeni devre dışı etmesi için inançla ilgili 6 derecesinde bir yararlı nedene gereksinim duyarız. Bir yararlı nedenler ağırlıklar alanı için (5 ve -5 arası) için, inanmamız gereken şeyi belirleyen tek şey, kanıtsal nedenler kümesidir. Bu alanın dışında, yalnızca yararlı nedenler belirlemeyi gerçekleştirir, çünkü onlar kanıtlara bakmak zorunda olduğumuz nedenleri devre dışı edeceklerdir. Bu anlayışla, iptal fonksiyonu, kurallara bakılırsa, hala bir tartma işlevidir. Tarttığımız şey yararlı nedenlere karşı kanıtsal nedenler değil, daha ziyade yalnızca yararlı nedenleri izleme nedenleri karşısında yalnızca yararlı nedenleri izleme nedenleridir.

İptal fonksiyonunu kabul etmekle, karma görüşe telim olup olmadığımızı karar vermeye çalışırken de kabaca benzer bir sorun vardır. İptal fonksiyonu, kanıtsal görüşle olmamasına rağmen, yararlı görüşle mükemmel bir şekilde uyumludur. Yararlı görüşe göre, gerçekliğin ve belki de gerçek inançlara sahip olmanın belirli bir düzeyde değerli olduğunu varsayalım. Dolayısıyla kanıtların veya diğer epistemik düşüncelerin önerdiğine inanmak için özel bir nedensel ağırlık vardır. Fakat yalnızca belirli bir derecede değerlidir, bu nedenle, kanıtların işaret ettiğin-

den başka bir şeye inanmanın daha iyi olduğunda, bir başka şeye inanmamız gerekir.

Yararcı görüş, iptal fonksiyonunun değişken alanlı yorumuna net bir şekilde açıklık getirebilir. Belirli bir durumda kanıtsal düşünceleri izlemenin ne kadar değerli olduğuna bağlı olarak, ne zaman kanıtsal düşüncelerin önerdiklerine inanmanız gerektiğine ve ne zaman duruma uygun değişiklik için en iyi olanı inanmanız gerektiğine dair sınırlamalar beklemek doğal olacaktır.¹⁰

SONUÇ

Bu makalede inançla ilgili kanıtsal ve yararcı düzgüsel nedenlerin ne şekilde kıyaslanacağına dair basit bir tartma açıklamasının umut verici olmadığını tartıştım. Alternatif olarak, inançla ilgili kanıtsal ve yararcı nedenler arasında bir iptal ilişkisi veren bir açıklama önerdim. Bu fonksiyonun inanç nedenleriyle ilgili iki metafizik görüşle tutarlı olduklarını savunmaktayım. Birincisi, inançla ilgili bazı nedenlerin bir birlerini alt ettiği veya susturduğudur. Diğer görüş, nedenleri kıyaslamayla ilgili yapılacak bütün şey tartmadır. İkinci durumda, tartılan şey, kanıta uygun olarak ya da en iyi olan şeye uygun olarak inanmayla ilgili nedenlerdir.

Bu makalede ayrıca, inançla ilgili düzgüsel nedenler hakkında üç metafizik görüş tasvir etmekteyim. Bir görüş, kanıtsalcılık, inançla ilgili tüm düzgüsel nedenlerin kanıtsal nedenle olduğu görüşüdür. Bir diğer görüş, yararcılık, inançla ilgili tüm düzgüsel nedenlerin yararcı nedenler olduğu görüşüdür. Sonuncu görüş, karma görüş, inançla ilgili hem kanıtsal hem de yararcı nedenlerin olduğu görüşüdür. İnançla ilgili kanıtsal ve yararcı nedenler arasındaki iptal ilişkisinin karma görüşle uyumlu olduğunu ve yararcı görüşle tutarlı olacak şekilde karma görüşe dair bir açıklamanın yapılabileceğini savunuyorum. Son durumda, inançla ilgili kanıtsal nedenler, inançla ilgili özel bir yararcı nedenler durumu olarak telakki edilir.

¹⁰ Veya daha fazla kesin olarak, ne zaman kanıtsal nedenlerin inanmayı söylediği şeye inanmanın en iyi olduğu ya da başka bir şeye inanmanın en iyi olup olmadığı duruma göre değişiklik gösterecektir.

Bu makaleden çıkarılabilecek üç ilginç sonuç vardır. Birincisi, sırf nedenlerin derecelerine müracaat etmek suretiyle, inançla ilgili bir neden türünün ne şekilde diğerini susturabileceğine dair bir açıklama verebilmemizdir. Özel ‘susturucu nedenler’ önermemi veya kuralcı tartmadan daha karmaşık şekillerde nedenlerin ne şekilde ilişki içinde olduklarını açıklamak için derecelerden başka kıyasla-bağlantılı özelliklerle nedenler önermemiz gerekmez. Bu makaleden çıkarılacak üçüncü sonuç, inançla ilgili kanıtsal ve yararlı nedenler arasındaki ilişkiyi zapt etmek için basit bir tartma açıklaması yeterli olmasa da, daha karmaşık bir tartma açıklamasının iptal fonksiyonuyla uyumlu olduğu ve kanıtsal ve yararlı nedenlerin ne şekilde kıyaslanacağını zapt edebileceğidir. Son olarak, bu makale, karma ve yararlı görüşlerin, kanıtsal ve yararlı nedenlerin nasıl kıyaslanacağıyla ilgili en akla yatkın anlama şekliyle tutarlı olduklarını göstermektedir.